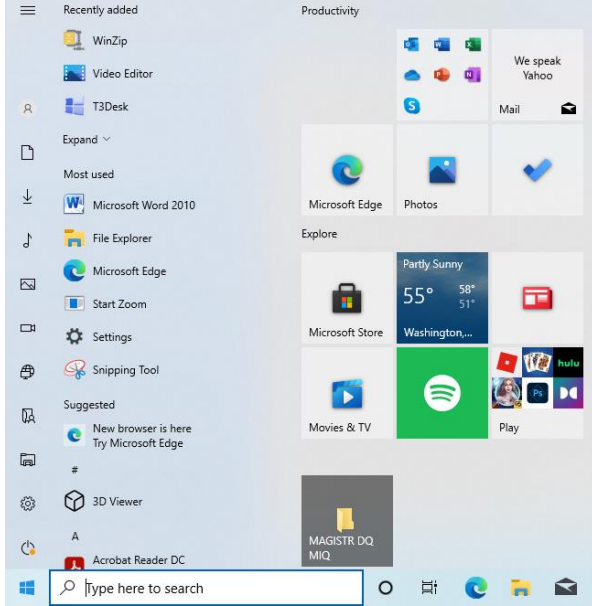

Windows 10 ƏS – də yeniliklər:

1. Start menyusu – burada ən çox istifadə olunan proqramlar və tez – tez istifadə olunan proqramlar daha rahat şəkildə yerləşdirilmişdir.

2. Continuum xüsusiyyəti – iş masasını həm planşet, həm FK olaraq istifadə etmək mümkündür.
3. MS EDGE – yeni veb brauzer
4. Yeni təhlükəsizlik tədbirləri və s.

Windows 10 ƏS – nin əsas komponentləri: İş masası (Desktop), Başlat menyusu (Start), Tapşırıq paneli (Taskbar) və onlarla iş

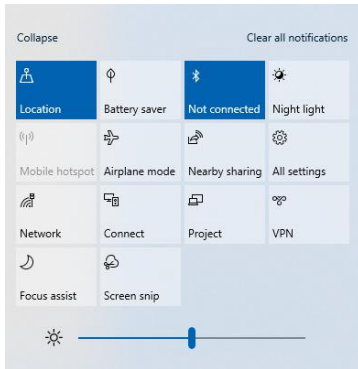
Windows 10 ƏS yükləndikdən sonra display ekranında alınan ilkin görüntü bütövlükdə İş masası (Desktop) adlanır. Desktop, əsasən, aşağıdakı elementlərdən ibarətdir:

1. Məsələlər və ya tapşırıqlar paneli (Taskbar)
2. Başlat (Start) menyusu
3. Səbət (Recycle Bin)
4. Mini proqramlar (Gadgets)

Tapşırıq paneli (Taskbar)

Taskbar iş masasının aşağısında yerləşir. Onun əsas funksiyalarından biri kompüterə quraşdırılmış müəyyən proqramların qısayolunu əks etdirmək və aktiv pəncərələrin birindən digərinə keçidi təmin etməkdir. Üzərində soldan birinci sistemin baş (əsas) menyusu olan Start menyusu (Başlat), axtarış sahəsi, tez – tez istifadə olunan proqramlara cəld keçid üçün proqramların piktoqramları, aktiv (cari anda işlək olan)

proqramların pəncərələri, sağ hissədə isə - Notification Bar (Bildirim paneli) – da Language Bar (Dil paneli), Show Desktop (AERO Peek və ya Win+D) düyməsi və bir sıra vacib düymələr (səs, enerji, sensor klaviatura, Action Center – bildirişlər və s.) yerləşir. Action Center düyməsini sıxdıqda aşağıdakı kimi pəncərə açılır və buradakı əməllərlə bir sıra tənizləmələri icra etmək olar:

Bir dildən başqa dilə keçmə əməliyyatı Mouse göstəricisini indikatorun nişanı üzərində vurub açılan menyudan lazım olan dili seçməklə həyata keçirilir. Bundan başqa klaviaturadan düymələrin kombinasiyalarından da istifadə edilir. Bu panelə yeni dil əlavə etmək üçün dil paneli üzərində sol düyməni sıxdıqda açılan menyudan Language Preferences əmri seçilir. Adi halda, yəni əlavə sazlama olmadan **Alt + Shift** düymələri vasitəsilə dil rejimini dəyişə bilərik.

Tapşırıqlar panelində vaxt/tarix oblastının üzərində mausun sol düyməsini sıxdıqda vaxt/tarixi sazlamaq üçün pəncərə açılır.

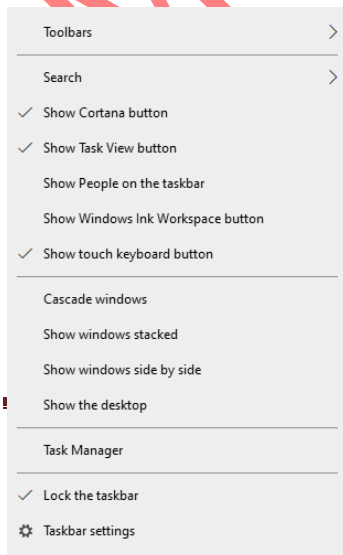
İstənilən proqramın piktoqramını tapşırıqlar panelinə bərkitmək olar. Bunun üçün:

1. mausun sol düyməsi ilə proqramın piktoqramını tutub Taskbara sürükləmək, Taskbarda Pin to Taskbar (Tapşırıq panelinə daxil et) əmri aktivləşəndə maus buraxılır;
2. aktiv proqramın piktoqramı üzərində kontekst menyunu açıb Pin to Taskbar (Tapşırıq panelinə daxil et) əmrini icra etməklə.

Bərkidilmiş proqramları Taskbar – dan çıxarmaq üçün həmin proqramın üzərində mausun sağ düyməsini sıxıb açılan kontekst menyudan Unpin this program from Taskbar (Bu proqramı tapşırıq panelindən çıxar) əmrini seçmək lazımdır.

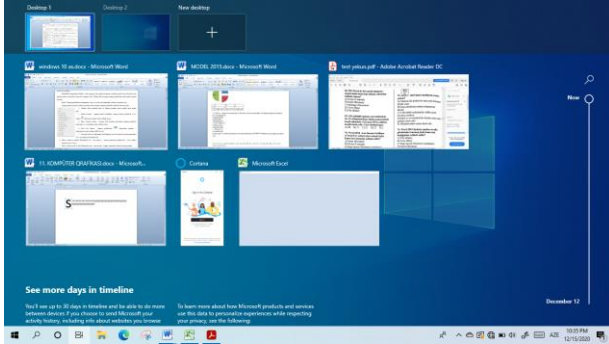
Qeyd: Tapşırıq panelindəki piktoqramları sağa və ya sola sürüşdürməklə yerlərini dəyişmək olar.

Tapşırıq paneli üzərində mausun sağ düyməsini sıxdıqda Tapşırıq panelinin kontekst menyusu açılır:

1. Toolbars (Alət panelləri) əmri ilə Tapşırıq panelinə əlavə panellər əlavə etmək olur
2. Search (Axtar) – tapşırıq paneli üzərindəki axtarış sahəsini gizlətmək və ya sadəcə şəklində göstərmək üçün istifadə olunur.
3. Show Cortana button – Cortana fərdi köməkçi proqramını tapşırıq panelində göstərmək və ya gizlətmək üçün istifadə olunur.

4. Task view button – tapşırıq panelindəki düyməsinin görünüb – görünməməsi üçün istifadə edilir. Bu düyməni sıxdıqda ekranda açıq pəncərələr aşağıdakı kimi görünür:

Bu əmr vasitəsilə həmçinin yeni İş masası da yaratmaq olar

5. Cascade windows (Pəncərələri kaskadlaşdır) əmri ilə ekranda açıq olan pəncərələr üst – üstə pilləvari düzülüb olur
6. Show windows stacked (Pəncərələri üst – üstə göstər) – açılmış pəncərələr ekranda üst – üstə bərabər paylaşaraq əks olunur
7. Show windows side by side (Pəncərələri yan – yana göstər) – açılmış pəncərələr ekranda yanaşı görünür
8. Show the desktop (İş masasını göstər) əmri ilə pəncərələr minimallaşır. İş masası görünür
9. Task manager – tapşırıqlar menecerini açır (Ctrl+Shift+Esc)
10. Lock the taskbar – tapşırıq panelini olduğu yere kilidləyir. Bu zaman onun yerini dəyişmək olmur. Bu əmr passivləşdirildikdə tapşırıq panelini sol düymə ilə sürükləməklə ekranın yuxarı, aşağı, sağ və sol tərəflərində yerləşdirmək olar.
11. Taskbar settings – tapşırıq paneli və Start menyusu ilə bağlı tənzimləmələr aparmaq üçündür. Taskbar bölümündə tapşırıq panelinin kilidlənməsi (Lock the taskbar), gizlədilməsi (tapşırıq paneli gizlədir, mausu üzərinə gətirdikdə görünür), tapşırıq panelindəki ikonların kiçildilməsi, AERO PEEK (pəncərələrin şəffaflaşması) funksiyasının aktivləşdirilməsi, tapşırıq panelinin ekrandakı mövqeyinin seçilməsi və açıq pəncərələrin tapşırıq panelində düzülüş formalarını tənzimləmək olar.

Açıq pəncərələrin tapşırıq panelində 3 əksolunma qaydası var:

- Always combine, hide labels (Həmişə birləşdir, nişanları gizlət) – bir neçə proqram açılan kimi onların işarələri avtomatik olaraq bir düymədə qruplaşdırılır, proqramların adları görünür:

- Combine when taskbar is full (Tapşırıq paneli dolu olduqda birləşdir) – düymələr üzərində pəncərənin adı görünür, qruplaşdırma tapşırıq panelində yer çatmadıqda baş verir:

Tapşırıq paneli dolur və pəncərələr şəklində qruplaşır.

- Never combine (Heç vaxt birləşdirmə) – düymələr üzərində pəncərənin adı əks olunur, qruplaşma baş vermir:

Qeyd: 5 – 8 – ci əmrlər aktiv pəncərələr ekranda olduqda aktivləşir.

Start menyunu sazlamaq üçün Taskbar Settings pəncərəsinin Start bölməsindən istifadə etmək lazımdır. Bu sahənin əmrləri ilə Start menyuda ən çox və tez – tez istifadə olunan proqramların adlarının görünüb – görünməməsini, son açılmış elementlərin Jump List sahəsində görünməsini və s. təmin etmək olar.

Start (Başlat) menyusu.

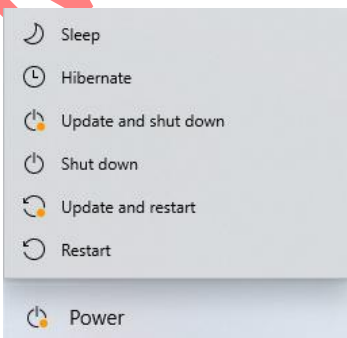
Sistemin baş menyusu olub tapşırıq panelində solda yerləşir. Start menyunu açmaq üçün sol düyməni üzərində 1 dəfə sıxmaq; Ctrl+Esc düymələrini sıxmaq və ya Win düyməsini sıxmaq lazımdır. Bu menyu ilə kompüterdə quraşdırılmış proqrama daha tez keçmək mümkündür.

Start menyu 3 əsas sahədən ibarətdir:

- soldan 1 – ci hissədə istifadəçi hesabı, Personal folder qovluğu, File Explorer, Settings, Power düyməsi, Music, Videos, Pictures, Downloads qovluqları yerləşir.
- 2 – ci hissədə ən üstə Recently added bölməsində son əlavə olunmuş elementlər, Most used bölməsində tez – tez istifadə olunan elementlər və aşağıda bütün proqramların əlifba sırası ilə ardıcılığı əks olunur.
- Sağ hissədə Productivity, Explore və aşağı hissədə bərkidilmiş proqramlar yerləşir.

Start menyuda sağ panelə hər hansı proqramı yerləşdirmək üçün proqramın kontekst menyusundan Pin to Start əmri seçilməlidir. Burada yerləşmiş proqramı siyahıdan çıxarmaq üçün isə kontekst menyunun Unpin from Start əmri seçilməlidir. Start menyuda proqram üzərində sağ düyməni sıxdıqda açılan kontekst menyudan Uninstall əmrini seçdikdə proqram Səbətə düşmədən silinəcək.

Start menyuda Power düyməsilə açılan siyahıda aşağıdakı əmrlər yerləşir:

Sleep (yuxu) – enerjijə qənaət rejimidir. Əməli yaddaşın məzmunu sərt diskə yazılır, kompüterdə bütün əməliyyatlar dayanır, seans saxlanılır.

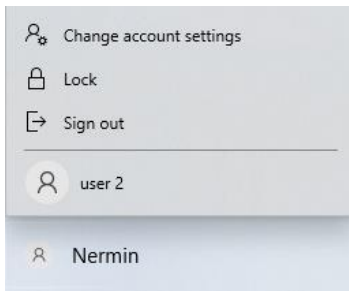
Hibernate (mürgüləmə) – Sleep - ə nisbətən ən az enerji sərf edir. Bu rejimdə aktiv proqramlar sərt diskə hiberfil.sys adlı faylda saxlanılır, kompüter sönmür. Kompüter açılan kimi proqramlar öz işini davam etdirir.

Shut down (Söndür) – bütün pəncərələr bağlanır, kompüter sönmür.

Restart – kompüteri yenidən başladır (Ctrl+Alt+Del)

Start menyuda sol paneldə yerləşən Settings əmri ilə açılan pəncərədən kompüterlə bağlı bir çox tənzimləmələri həyata keçirmək olar.

Start menyuda ən üstə yerləşən istifadəçi adının üstündə solda üyməni kliklədikdə aşağıdakı pəncərə açılır:

Change account settings – istifadəçi hesabını tənzimləməyə imkan verir;

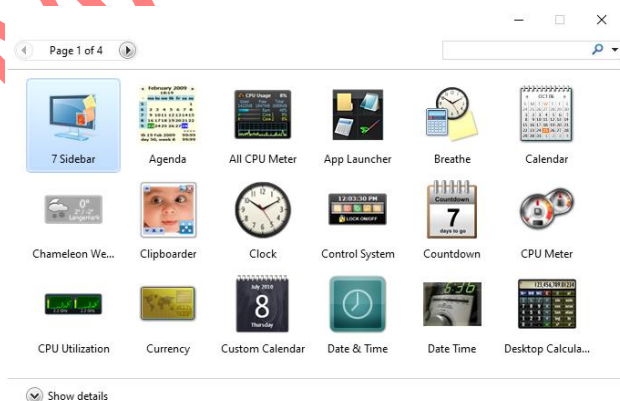
Lock – kompüteri kilidləməyə imkan verir (Win+L);

Sign out – seansı bitirərək istifadəçi hesabını dəyişməyə imkan verir.

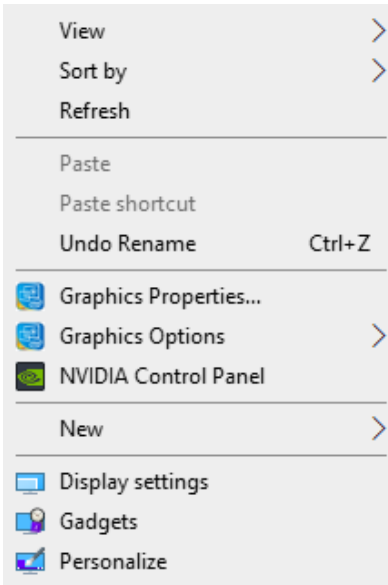
Start menyunun üzərində sağ düyməni sıxdıqda onun kontekst menyusu açılacaq. Kontekst menyunun əməlləri ilə proqramlara və onların xüsusiyyətlərinə baxmaq, Power düyməsinin alt əməllərini icra etmək, İş masasına baxmaq, axtarış aparmaq və s. sistem proqramları və qovluqlarına baxmaq olar.

Səbət (Recycle Bin). Silinmiş obyektin müvəqqəti saxlandığı xüsusi sistem qovluğudur. Yalnız Recycle Bin qovluğunda iki eyni adlı obyekt ola bilər. ƏS kompüterə birinci dəfə quraşdırılarkən İş masasında yalnız Səbət nişanı olur. Səbətdən silinmiş obyekti geri qaytarmaq üçün Restore əmri, səbətdəki bütün elementləri silmək üçün Empty Recycle Bin əmri icra olunur.

Mini proqramlar (Gadgets). İş masasında yerləşdirilən kiçik ölçülü mini proqramlardır:

İş masasının kontekst menyusunu açmaq üçün boş sahədə mausun sağ düyməsini sıxmaq lazımdır.

View – obyektlərin görünüşünü, ölçüsünü dəyişmək (Small icons, Medium icons, Large icons, Auto arrange icons, Align icons to grid, Show desktop icons, Show desktop gadgets)

Sort by – name, size, item type, date modified –ada görə, ölçüyə görə, tipə görə, son dəyişiklik tarixinə görə obyektləri sıralamaq

Refresh – F5 – sistemi yeniləmək

Paste – buferdəki obyekt iş masasına yerləşdirmək

Paste shortcut – buferdəki obyektin iş masasında qısayolunu yaratmaq

Undo (Ctrl+Z) – sonuncu əməliyyatı ləğv edir

Redo (Ctrl+Y) – ləğv olunmuş əməliyyatı bərpa edir

New – yeni obyekt yaratmaq (fayl, qovluq, qısayol və s.)

Display settings – ekranın parlaqlığı, əksetdirmə qabiliyyəti və s. tənzimləyir

Gadgets – mini proqramları ekranda yerləşdirmək (Gadget –ləri gizlətmək üçün View/Show desktop gadgets əmri passivləşdirilir)

Personalize – iş masasını tənzimləmək (arxa fonu, səs effektlərini, desktopdakı obyektlərin ikonunu dəyişmək, həmçinin start menyusu və taskbarla bağlı tənzimləmələr aparmaq)

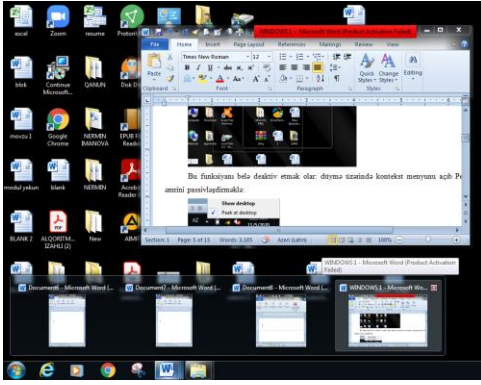
İş masasında yerləşən This PC, Network, Control Panel, Recycle Bin və istifadəçi qovluğunu (Personal folder) gizlətmək və ya ikonlarını dəyişmək üçün iş masasının kontekst menyusundan Personalize/Themes/Desktop icon settings əmri seçilməlidir.

Qeyd. Control Panel qovluğunun ikonunu dəyişmək olmaz.

Windows 10 ƏS – də AERO interfeysinin funksiyaları

AERO interfeysi vizual cəhətdən görünüşün dəyişməsinə və pəncərələrlə cəld və asan işləməyə imkan verir. AERO interfeysinin funksiyaları aşağıdakılardır:

AERO PEEK – ekrandakı pəncərələri bağlamadan iş masasına baxmağa imkan verir. Mausun sol düyməsini bu düymə üzərində sıxdıqda isə bütün aktiv pəncərələr ekrandan yığıdırılır, piktoqramları Taskbar – da qalır (Klaviaturadan Win+D). Bu funksiyaya əsasən, Taskbarda aktiv pəncərənin eskizi üzərinə mausun göstəricisini gətirdikdə həmin pəncərə ekranda əks olunur, digərləri şəffaflaşır, mausu pəncərə üzərindən çəkdikdə həmin pəncərə yox olur.

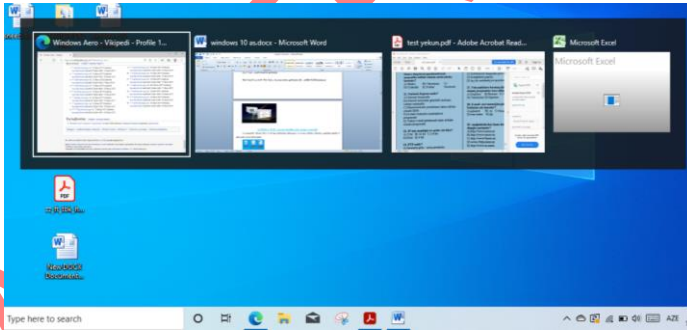
Tapşırıq panelindəki AERO PEEK düyməsinin üzərinə mausu gətirdikdə ekranda olan pəncərələr şəffaflaşır

AERO SHAKE – mausun sol düyməsi ilə aktiv pəncərənin başlıq sətirindən tutub silkələsək aktiv pəncərədən başqa digər pəncərələr Taskbara yığılacaq (Klaviaturadan Win+Home). Təkrar silkələsək digər pəncərələr yenidən ekranda görünəcək.

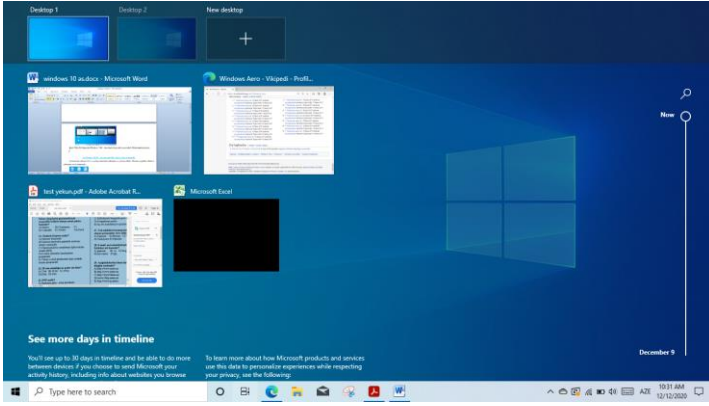
AERO SNAP – mausun sol düyməsini pəncərənin başlıq sətirində sıxıb saxlayaraq pəncərəni ekranın sol küncünə aparsaq pəncərə ekranın sol yarım tərəfini, sağ küncünə aparsaq sağ yarım tərəfini tutacaq. Yuxarıya sürükləsək tam ekran açılacaq (və ya başlıq sətirində sol düyməni 2qat sıxmaqla). Şaquli şəkildə uzatmaq üçün sol düymə yuxarı və ya aşağı sərhəddə 2qat sıxılır.

AERO FLİP – açıq pəncərələrin 2D formatında məzmununa baxmağa imkan verir (bir pəncərədən digərinə keçid). 2D formatda vərəqləmək üçün Alt+Tab, 3D formatda vərəqləmək üçün Win +Tab düymələri istifadə olunur

ALT+TAB – la pəncərələrin görünüşü

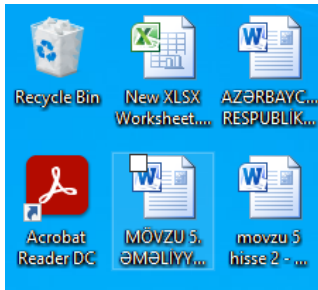

Qeyd. Win+Tab düymələri Windows 7 ƏS – dən fərqli olaraq aktiv pəncərələri 3D formatda göstərmir. Windows 10 – da bu düymələrlə aşağıdakı görüntü alınır:

Windows 10 ƏS – nin əsas obyektləri: fayl, qovluq və qısayollar

İş masasında yerləşən fayl və qovluq elementləri piktoqram və ya ikon adlanır. Məsələn, aşağıdakı şəkildə 6 piktoqram təsvir olunmuşdur.

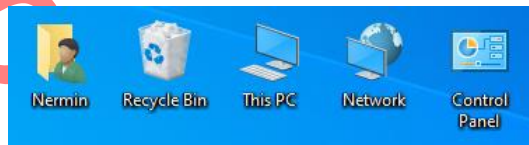
Faylın xarici görünüşünə - piktoqramına baxmaqla onun tipini təyin etmək olar. Windows ƏS – də qovluqların 2 tipi var:

1. İstifadəçi qovluqları – sarı rəngli olur:

2. Xidməti qovluqlar (ümumi və ya şəbəkə qovluqları, sistem qovluqları, arxiv qovluqları) – hər birinin özünəməxsus piktoqramı olur :

Sistem qovluqları

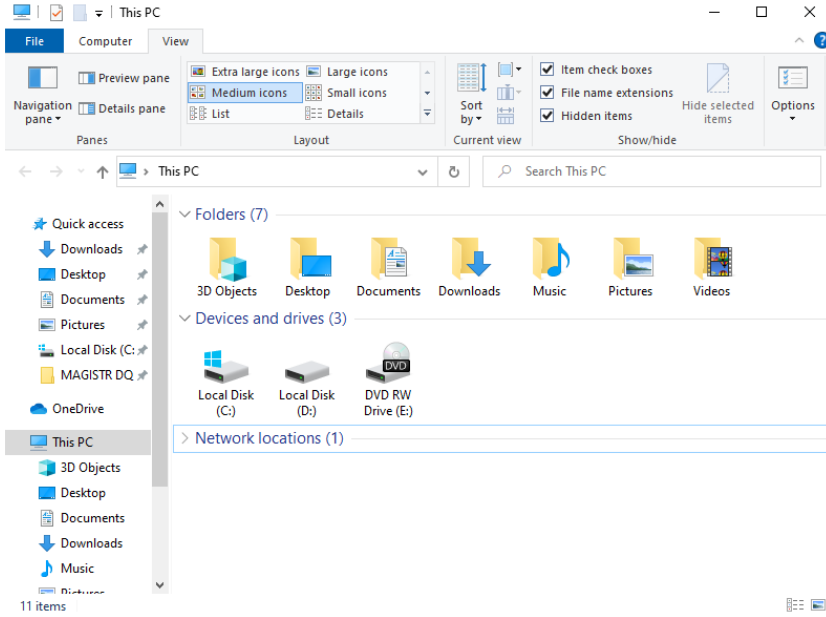
Arxiv qovluqları

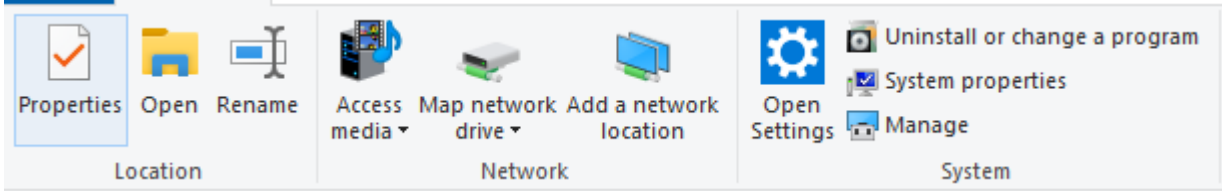
Şəbəkə qovluqları

This PC – xüsusi qovluq olub, kompüterin disklərinin daxilindəkiləri görmək imkanı verir, fayllar və qovluqlarla müxtəlif əməliyyatlar yerinə yetirir (proqramların yüklənməsi, faylların köçürülməsi, yerinin dəyişdirilməsi, ləğv edilməsi, qovluqların yaradılması, virusun yoxlanılması, disklərin formatlaşdırılması və s.):

Burada yerləşən File menyusunun tərkibi File Explorer programı ilə eynidir. Computer tabının əməlləri ilə qısaca tanış olaq:

Bu əməllərlə kompüterin xüsusiyyətlərinə baxmaq, seçilmiş qovluq/diski açmaq, adını dəyişmək, programı birdəfəlik silmək, ƏS haqqında məlumatlara baxmaq, Settings əmri ilə açılan pəncərədən müxtəlif tənzimləmələr paramq olar.

This PC pəncərəsinə View tabı File Explorer ilə eynidir.

A: və B: ilə FDD, C: və D: ilə sət disk, E: ilə optik disk, F: ilə isə digər informasiya daşıyıcıları (flaş kart, mikro kart) işarə olunur. Sistem diski ƏS quraşdırılmış diskdir və üzərində nişanı olur. Sistem diski üzərində format əmri icra oluna bilməz.

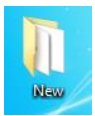
Qeyd: fayl və qovluqlar This PC qovluğuna kopyalana bilməz.

Network (Şəbəkə)—xüsusi qovluq olub, lokal şəbəkəyə qoşulmuş kompüterlərin diskləri daxilində olan informasiyalara giriş və obyektlər üzərində müxtəlif əməliyyatların icrası üçün istifadə olunur.

Personal folder qovluq qeydiyyat yazısı olan şəxsin fayl və qovluqlarının saxlandığı xüsusi qovluqdur.

Qeyd: Boş qovluğun informasiya tutumu sıfırdır.

Hər hansı bir obyektə daha asan və qısa yolla açmaq üçün onun qısayolunu (Shortcut, yarlık) yaratmaq olar, qısayolu istənilən qovluqda, o cümlədən iş masasının üzərində yarada bilərik. Qısayol işarəsi olduğu obyektə istinadlır. **Shortcut (qısayol) – 1kb həcmə malik olur.** Qısayol silinərsə, obyektə təsir etməz. Obyekt silindikdə qısayolu açmaq istədiyimiz zaman ekrana obyektin silinməsi haqqında xəbərdarlıq gələr. Obyektlə qısayolun fərqi ondadır ki, qısayolun işarəsinin sol aşağı küncündə ox işarəsi olur:

– qovluq

– qısayol

Həm faylın, həm qovluun qısayolunu yaratmaq olar. Qısayoldan faylın olduğu qovluğa keçid üçün qısayol üzərində sağ düymə ilə açılan kontekst menyudan Open file location əmri icra olur.

Qısayolun yaradılması üsulları:

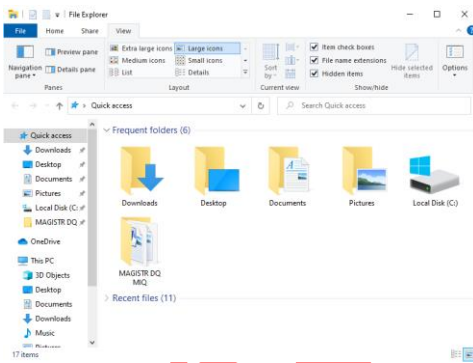
- Kontekst menyudan Send to – Desktop (Create Shortcut) əmri ilə iş masasında
- Kontekst menyudan obyektı Copy edib, qısayolu yaratmaq istədiyimiz yerə keçib Paste Shortcut əmrini icra etməklə
- Ctrl+Shift düymələri və mausun sol düyməsi ilə sürükləməklə
- Alt düyməsini sıxaraq obyektı sürükləməklə
- Kontekst menyudan New – Shortcut əmri ilə
- Obyektı mausu sağ düymə ilə sürüklədikdə açılan menyudan Create shortcut here əmri ilə.

Windows 10 ƏS – də pəncərələrin növləri və onlarla iş prinsipləri

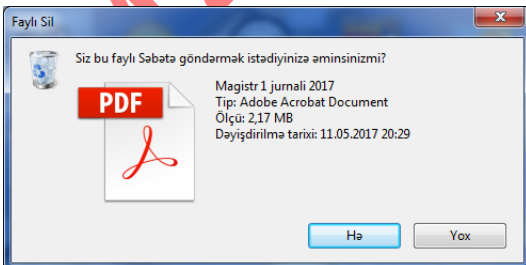
Windows 10 ƏS pəncərələrlə iş əsaslanır. Windows sistemində işləyən bütün proqramlar, qovluqlar, sənədlər və s. pəncərə şəklində açılır. 4 pəncərə tipi var:

1. Qovluq pəncərəsi– fayllar və qovluqlar əks olunur.
2. Sistem və tətbiqi proqram pəncərəsi – hər hansı tətbiqi proqrama məxsus pəncərədir.
3. Dialoq pəncərəsi – kompüterlə iş zamanı dəyişikliklərlə bağlı ekrana gəlir.
4. Sorğu pəncərəsi –ƏS işi ilə bağlı və ya hansısa proqramın işlə bağlı yardım məqsədilə açılan pəncərədir.

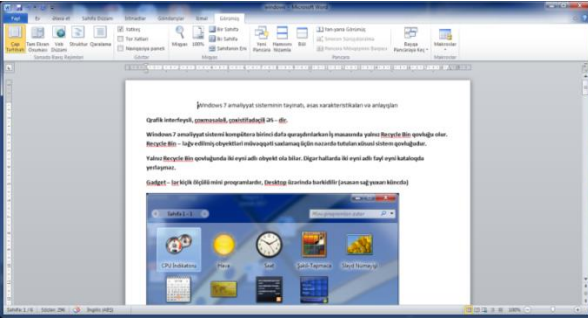
Qovluq pəncərəsi

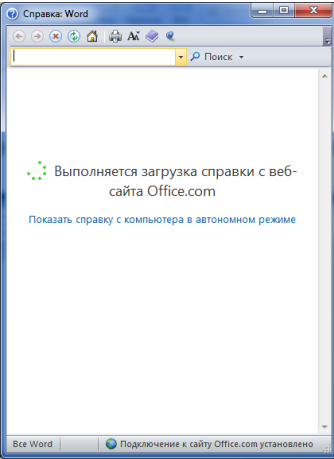
Dialoq pəncərəsi

Sistem və tətbiqi proqram pəncərəsi (məsələn Word pəncərəsi)

Sorğu pəncərəsi (Kömək F1)

Qeyd. Dialog pəncərəsinin ölçüsünü dəyişmək mümkün deyil. Ancaq ekranda yerini dəyişdirmək və lazımı sorğuya cavab vermək olar.

Pəncərə komponentləri və onların idarəetmə elementləri

Hər bir pəncərənin yuxarı sağ küncündə aşağıdakı işarələr vardır:

Minimize – pəncərəni minimallaşdırıb Tapşırıq panelinə yığır.

Restore Down – pəncərə tam ekran açıldıqda bu düymə aktivləşir. Bu əmri kliklədikdə pəncərə əvvəlki ölçülərinə qaydır.

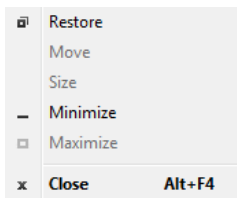

Maximize – pəncərəni tam ekran boyu açır. Bu əmrin icrasından sonra düyməsi düyməsilə əvəz olunur.

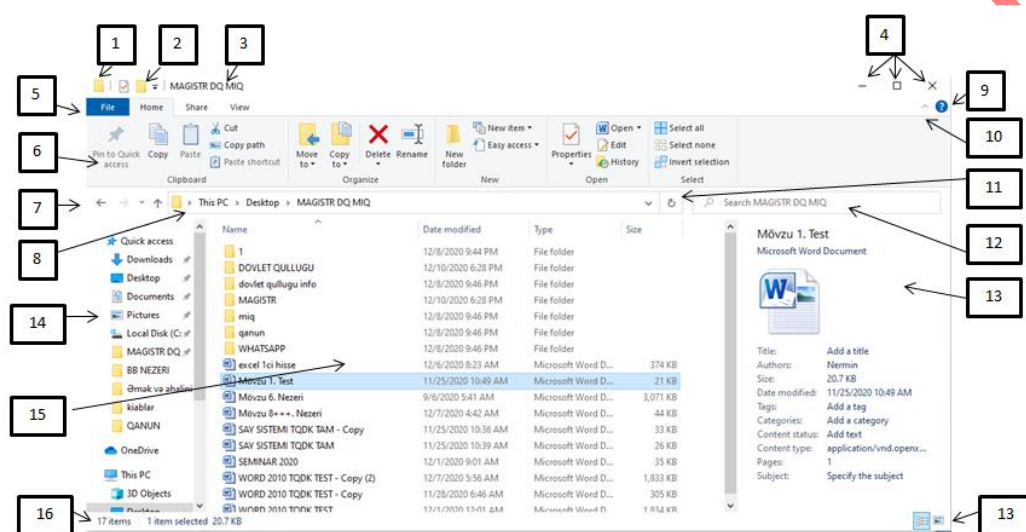
Close – pəncərəni bağlayır. (Alt+F4)

- Pəncərənin sərhədləri üzərinə mausu gətirdikdə mausun göstəricisi \longleftrightarrow formasını alır ki, bu ox vasitəsilə pəncərə ölçülərini dəyişmək olar
- Başlıq sətirindən tutub pəncərənin yerini dəyişmək olar
- Pəncərənin kontekst menyusunun əmrləri ilə pəncərənin ölçüsünü əvvəlki vəziyyətinə qaytarmaq, yerini dəyişmək, ölçüsünü dəyişmək, minimallaşdırmaq, maksimum böyütmək və bağlamaq olar:

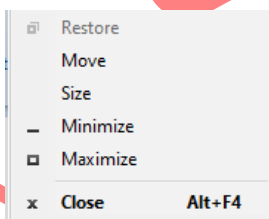

Fayl Bələdçisi (File Explorer)

File Explorer – fayl və qovluqların disklərdə saxlanma strukturu üzrə bələdçilik edən standart proqramdır. Proqramın açıldığı pəncərə **qovluq pəncərəsi** də adlanır. Bu proqram Start menyuda **Windows System** qovluğunda yerləşir və onun icra modulu **explorer.exe** adlanır. File Explorer pəncərəsinin **sol tərəfində** disk və qovluqların ağacşəkilli strukturu, **sağ tərəfində** isə seçilmiş qovluğun tərkibi əks olunur:

1. File Explorer simğəsi – **üzərinə kliklədikdə pəncərənin kontekst menyusu açılır** (bu kontekst menyu pəncərə üzərində sağ düyməni kliklədikdə də açılır) və bu əməllərlə pəncərəni idarə etmək və ölçülərini dəyişmək mümkündür:

Restore – pəncərə tam şəkildə açılıbsa bu əməllə onu əvvəlki vəziyyətinə qaytarmaq mümkündür;

Move – pəncərənin ekrandakı mövqeyini dəyişmək;

Size – pəncərənin ölçülərini dəyişmək;

Minimize – pəncərəni Tapşırıq panelinə yığmaq;

Maximize – pəncərəni tam ekran boyu açmaq;

Close – pəncərəni bağlamaq (Alt+F4).

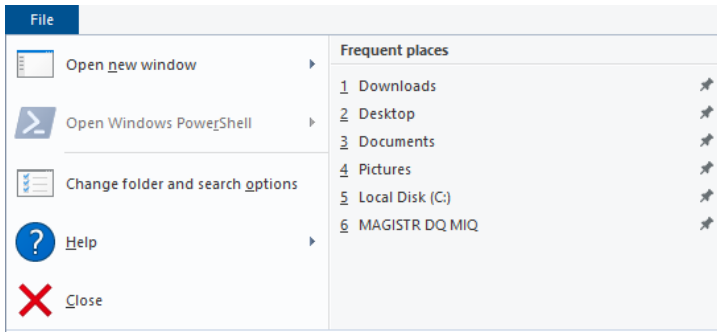
2. Cəld müraciət paneli (Quick Access Toolbar) | – tez – tez istifadə olunan əməlləri bu sahədə yerləşdirmək mümkündür. Hər hansı yeni əmr daxil etmək və ya çıxarmaq üçün panelin sağındakı düyməni klikləmək lazımdır. Eyni zamanda bu düymə ilə açılan siyahıda yerləşən Show Below The Ribbon əmri ilə bu paneli lentin aşağısında, Show Above The Ribbon əmri ilə isə lentin yuxarisında yerləşdirmək mümkündür.
3. Cari qovluğun adı – başlıq sətirində cəld müraciət panelindən sonra cari qovluğun adı görünür.
4. Pəncərəni idarəetmə düymələri (minimize (minimallaşdır), restore down (əvvəlki ölçüsünə qaytar), maximize (maksimallaşdır), close (bağla))
5. Lent tablaları
6. Lent qrupları (Ribbon groups) və lent (Ribbon)
7.   ilk 2 düymə irəli və geri düymələridir. İrəli və geri düymələri əvvəl açılmış qovluqlara daha tez keçidi təmin edir. 3 – cü düymə son açılmış qovluq adlarını göstərir, 4 – cü düymə daha yüksək səviyyəli qovluğa keçid düyməsidir. Yüksək səviyyəli qovluğa keçid üçün Backspace düyməsindən də istifadə etmək olar.
8. Ünvan sətiri (F4) - Ünvan sətirində düyməsini sıxdıqda seçilən qovluğun tərkibindəki qovluqların adları görünəcək və bu zaman düyməsi düyməsi ilə əvəz olunacaq. Ünvan sətirində ən sağda yerləşən düyməsini sıxdıqda seçilmiş obyektin yolu görünür.
9. Kömək (məlumat) düyməsi (F1)
10. Lenti gizlətmək düyməsi (Ctrl+F1)
11. Yeniləmək (Refresh) – F5
12. Axtarış sətiri (F3)
13. Təfərrüatlar paneli (Details pane) – cari obyekt haqqında məlumatlar öz əksini tapır
14. Hərəkət paneli (Navigation pane) – qovluqların ağacvari görünüşünü təmin edir.
15. İşçi sahə (Work area)
16. Vəziyyət sətiri (Status bar) – burada seçilmiş obyekt sayı, qovluq daxilindəki ümumi obyekt sayı və s. görünür. Həmçinin sağ hissədə proqram pəncərəsi daxilində obyektlər haqqında məlumatların görünməsi və obyektlərin sadəcə böyük piktoqramlar şəklində görünməsini təmin edən 2 düymə yerləşir.

MS Office proqramlarında olduğu kimi burada da Type Key (Açar tipi) elementlərini ALT və ya F10 düymələri ilə aktivləşdirmək mümkündür.

Menyu sətirində yerləşən tablalar açılan qovluqdan asılı olaraq dəyişir. Əsas lent tablaları ilə tanış olaq.

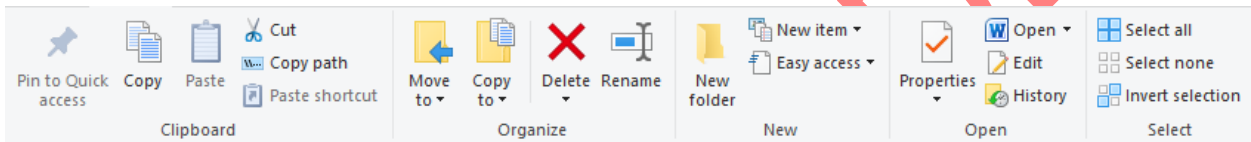
File (Fayl) menyusu. File menyusunun əməlləri ilə yeni Explorer pəncərəsi açmaq, Qovluq və axtarış

seçimlərini tənzimləmək, məlumat almaq və pəncərəni bağlamaq olar. Sağ hissədə ən çox açılmış qovluq adları görünür.

Qeyd. Hərəkət panelində ən üstdə Quick Access daxilində ən çox istifadə etdiyimiz qovluqları yerləşdirə bilərik. Bu qovluqlar File menyusunda sağda görünəcək.

Home (Ev) lent tabı.

Clipboard (Mübadilə buferi) qrupunun əmrləri:

- Pin to quick access – yalnız seçilmiş qovluğu hərəkət panelində ən çox istifadə olunanlara əlavə edir.
- Copy – seçilmiş obyektin surətini buferə göndərir
- Cut – seçilmiş obyekti buferə göndərir
- Copy path – seçilmiş obyektin yolunu buferə göndərir
- Paste shortcut – surəti alınmış obyektin qısayolunu yaradır
- Paste – buferdəki obyekti seçilmiş sahəyə əlavə edir.

Organize (Təşkil et) qrupunun əmrləri:

- Move to – seçilmiş obyektin mübadilə buferi olmadan yerini dəyişir
- Copy to – seçilmiş obyektin mübadilə buferi olmadan surətini çıxarır
- Delete – seçilmiş obyekti silir
- Rename – seçilmiş obyektin adını dəyişir

New (Yeni) qrupunun əmrləri:

- New folder – yeni qovluq yaradır
- New item – yeni obyekt yaradır (fayl, qovluq və s.)
- Easy access – qovluğa müraciəti asanlaşdırmaq üçün Library (Kitabxana) qovluğuna əlavə edir.

Open (Aç) qrupunun əmrləri:

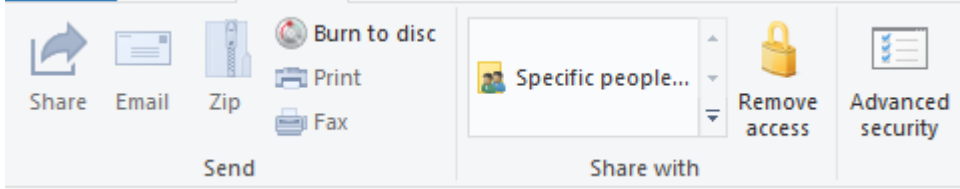
- Properties – seçilmiş obyektin xüsusiyyətlərinə baxmağa imkan verir
- Open – sənədi açır; əmrin yanındakı işarə Open with əmri ilə ekvivalentdir.
- Edit – yalnız seçilmiş faylı redaktə etməyə imkan verir

- History – seçilmiş faylın tarixçəsinə baxmağa imkan verir

Select (Seç) qrupunun əməlləri:

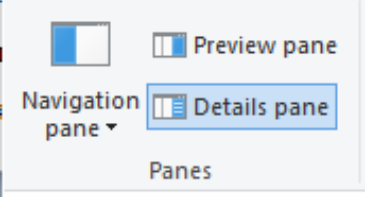
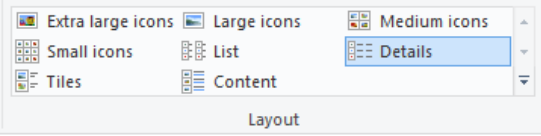
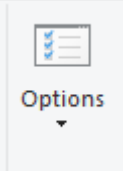
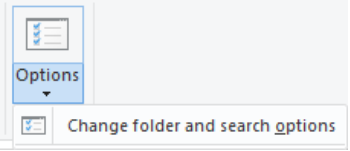
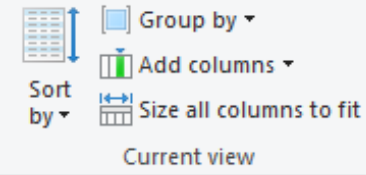
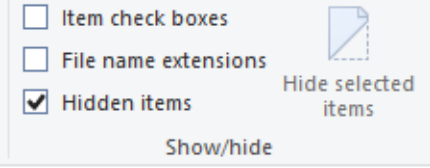
- Select all – bütün obyektləri seçir
- Select none – seçimi ləğv edir
- Invert selection – seçimi dəyişir.

Share (Paylaş) lent tabı.

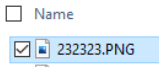

Send (Göndər) əmri ilə obyektı elektron poçt, faks və s. ilə göndərmək, həmçinin diskə yazmaq (Burn to disc) mümkündür. Share with əməlləri ilə şəbəkədə seçilmiş obyektlərə giriş icazəsi və ya məhdudiyyəti qoymaq olar. Advanced security (Təkmil təhlükəsizlik) əməlləri ilə daha təkmil təhlükəsizlik tədbirlərini icra etmək mümkündür.

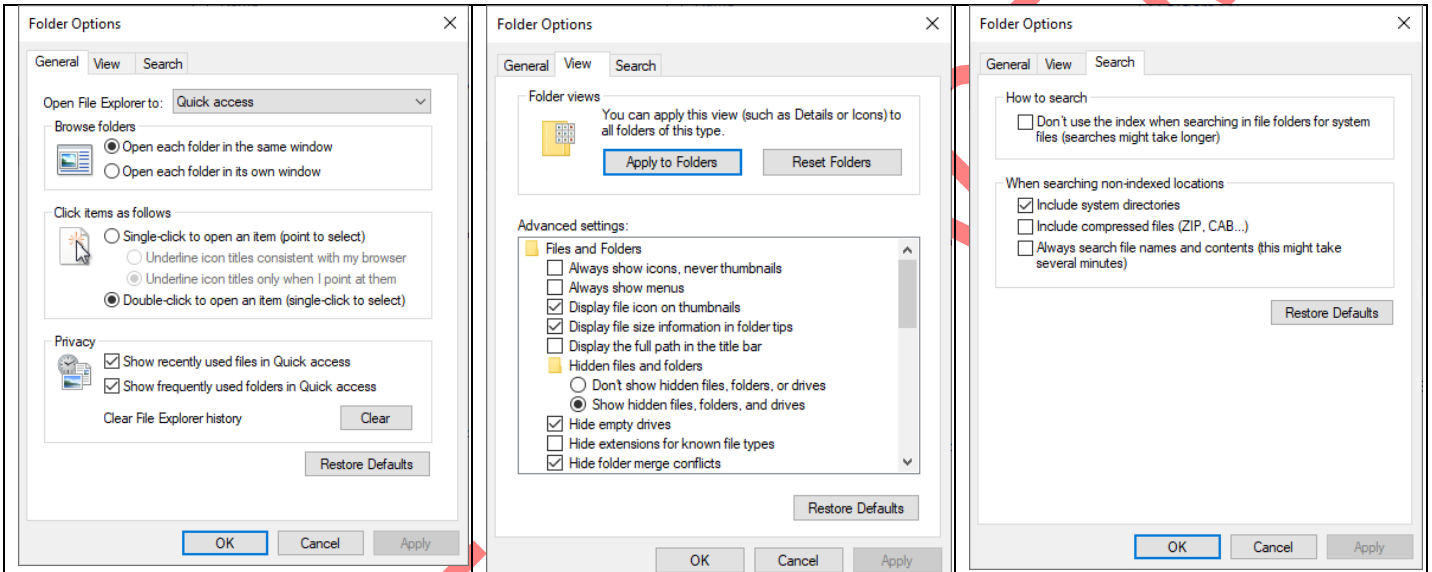
View (Görünüş) lent tabı.

Panels (Panellər) lent qrupu	Layout (Düzən) lent qrupu	Options (Seçimlər) lent qrupu
 <p>Bu əməllərlə hərəkət panelini, ön baxış panelini, təfərrüatlar panelini pəncərədə göstərib – gizlətmək mümkündür.</p>	 <p>Bu əməllərlə pəncərədəki fayl və qovluqların görünüşünü dəyişmək mümkündür.</p>	 <p>Bu düyməni kliklədikdə</p> <p>Change folder and search options (Qovluq və axtarış seçimləri dəyişdir) əmri görünür. Bu əmri kliklədikdə Folder Options pəncərəsi açılır.</p>
<p>Current view (Cari görünüş)</p> <p>Bu əməllər vasitəsilə obyektləri sıralamaq (adı, tipi, ölçüsü, son</p>	<p>Show/Hide (Göstər/Gizlət) lent qrupu</p> <p>Bu əməllər vasitəsilə seçim zamanı obyektin</p>	

dəyişiklik tarixi və s. görə), qruplaşdırmaq (adı, tipi, ölçüsü, son dəyişiklik tarixi və s. görə), Details görünüş rejimində obyekt haqqında görünən məlumatların sayını artırmaq və s. əməliyyatları icra etmək olar.

qarşısında formasında qutu işarəsini göstərmək, faylların genişlənmələrini, gizli obyektləri göstərib – gizlətmək, həmçinin seçilmiş obyektləri gizlətmək mümkündür.

Folder Options pəncərəsi

General (Ümumi) pəncərəsinin əmrləri ilə:

1. İç – içə yerləşən qovluqların açılması zamanı onların eyni və ya ayrı – ayrı pəncərələrdə açılmasını
2. obyektləri açmaq üçün mausun sol düyməsinin 1 və ya 2 dəfə kliklənməsini tənzimləmək
3. hərəkət panelindəki qovluqların klassik formaya keçərək Desktopun alt qovluqları kimi görünməsini
4. hər hansı qovluğu seçdikdə hərəkət panelində ağacvari strukturun həmin qovluğa kimi açılmasını təmin

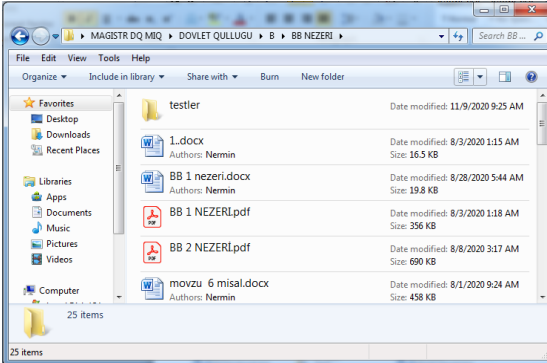
View (Görünüş) pəncərəsinin əmrləri ilə:

1. gizli fayl və qovluqların göstərilməsi və ya gizlədilməsi
2. faylların ad genişlənmələrinin gizlədilməsi və ya göstərilməsi və s. təmin edilir.

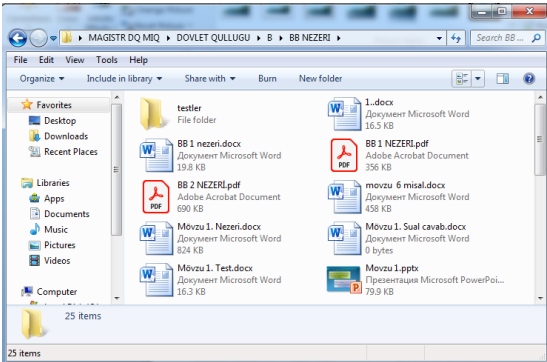
Search (Axtarış) pəncərəsinin əmrləri ilə qovluqlarda axtarış parametrləri tənzimlənir.

View lent tabının Preview pane əmri klikləndikdə ekranda sağ hissədə önbaşı paneli açılır. Önbaşı panelində yalnız seçilmiş faylın tərkibi görünür. View tabının Layout qrupunun əmrləri obyektlər müxtəlif formada pəncərədə göstərmək olar:

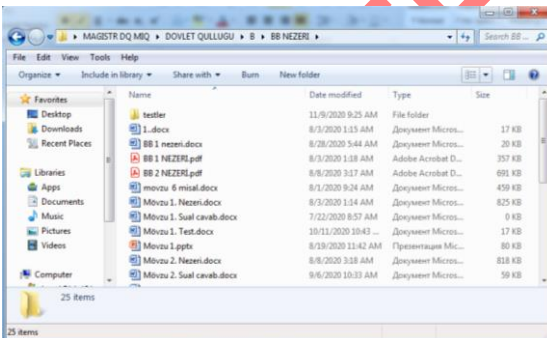
1. Content (Məzmun) görünüş rejimi

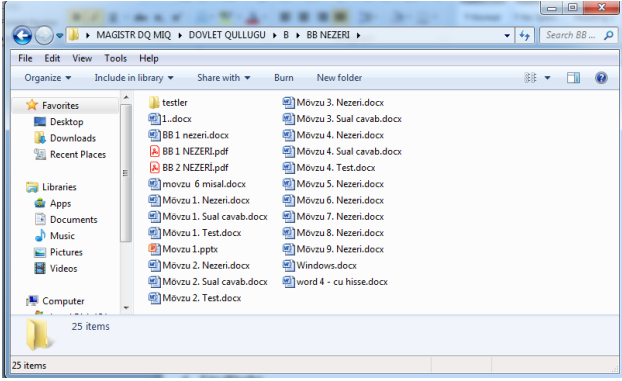
2. Tiles (Lövhəciklər)

3. Details (Təfərrüatlar) – bu rejimdə obyektlər süzgəcdən keçirilə bilər.

4. List (Siyahı)

File Explorer pəncərəsində obyektləri Details rejimində menyü əmrlərindən istifadə etmədən sütun başlıqları ilə nizamlamaq olar. Obyektlər Details rejimində olmadıqda isə pəncərənin boş sahəsində sağ düyməni vurmaqla açılan kontekst menyunun Sort by əmrindən istifadə edilir. Obyektləri adına, tipinə, ölçüsünə, dəyişiklik tarixinə görə nizamlamaq olar. Həmçinin eyni əlamətlərə görə obyektləri Group by əmri ilə qruplaşdırmaq da mümkündür.

Qeyd: seçilmiş obyektlər üzərində Sort by əmri icra olunmur!

Libraries (Kitabxanalar) qovluğu musiqi, sənəd, şəkil və .s faylların idarə olunması üçün nəzərdə tutulmuşdur və **İş masasında yerləşmir**. Kitabxana fiziki olaraq heç bir informasiya saxlamır, bir qayda olaraq yalnız fayl və qovluqları əks etdirir; çoxlu sayda qovluqların məzmununu əks etdirə bilər; məzmunu avtomatik indeksləşdirilir. Tərkibində 4 xüsusi qovluq var: **Documents** (Sənədlər), **Musics** (Musiqlər), **Pictures** (Şəkillər), **Videos** (Videolar) və s.

Hərəkət panelində qovluğun adının qarşısında işarəsinin olması göstərir ki, bu qovluğun tərkibində başqa qovluq (lar) var. Qovluğun tərkibi açıldıqda işarəsi formasını alır. Hərəkət paneli ilə işçi sahə arasındakı xətti mausla sürüşdürməklə hərəkət panelinin ölçüsünü nizamlamaq olar.

Qeyd. Fayla **Read – Only** atributu qoyduqda üzərində dəyişikliklər etmək mümkün olsa da, dəyişikliklər həmin faylda yox, **başqa faylda saxlanılır**. **Hidden** atributu verilmiş fayllar ekranda **solğun** görünür.

Qovluqlar və fayllar üzərində əməliyyatlar

Kontekst menyü istənilən obyekt üzərində, həmçinin iş masası və ya pəncərənin istənilən yerində mausun sağ düyməsi klikləndikdə açılan menyuya deyilir. Kontekst menyuda obyektə bağlı icrası mümkün olan əmrlər siyahısı əks olunur. Kontekst menyunu açmaq üçün aşağıdakı üsullardan biri istifadə oluna bilər:

- Obyekti seçib mausun sağ düyməsini klikləmək
- Shift+F10 düymələrini sıxmaq
- Klaviatüradan kontekst menyü düyməsini sıxmaq.

Faylın kontekst menyusunda olan əmrlər: Open (faylı açır və ya icra edir), Edit (faylı redaktə üçün faylı açır), New (faylı yeni pəncərədə açır), Print (faylı çapa göndərir), Open with (faylın başqa proqramla açılması), Share with (faylı şəbəkədə ümumi istifadəyə verir), Send to (faylı elektron poçt, faksla göndərmək/faylın xarici yaddaş qurğularında surətini yaradır, iş masasında qısayolunu yaradır, arxivləşdirir), Cut (faylın yerini dəyişmək üçün kəsir), Copy (faylın surətini alır), Give access to (şəbəkədə girişə məhdudiyət qoymaq), Create shortcut (obyektin olduğu yerdə qısayolunu yaradır), Delete (obyekti

Recycle Bin - ə göndərərək silir), Rename (obyektin adını dəyişir), Properties (faylın xüsusiyyətlərinə baxmağa, atributunu dəyişib gizli və ya yalnız oxunan etməyə imkan verir).

Qovluğun kontekst menyusunda olan əmrlər faylın kontekst menyusunda olan əmrlərlə demək olar eynidir. Faylın kontekst menyusunda olan **Open with, Print, Edit** və **New** əmrləri qovluğun kontekst menyusunda olmur. Əlavə olaraq qovluğun kontekst menyusunda Pin to Quick Access (File Explorer pəncərəsində ən çox istifadə olunanlara əlavə etmək), Include in library (Kitabxanaya əlavə etmək), Pin to Start (Start menyuya bərkətmək) – bu əmr icra olunan program fayllarının da kontekst menyusunda olur, Paste (bufərdə olan obyektin qovluğa əlavə edilməsi) əmrləri yerləşir.

Fayl və qovluqlar üzərində icra olunan əsas əməliyyatlar:

Obyekti açmaq – kontekst menyunun Open əmri; mausun sol düyməsini 2 qat klikləmək; obyekt seçib Enter düyməsini sıxmaq

Obyektin yerini dəyişmək – kontekst menyunun Cut əmri; obyekt seçib Ctrl+X düymələri

Obyektin surətini almaq – kontekst menyunun Copy əmri; obyekt seçib Ctrl+C düymələri

Bufərdəki obyektin lazımı yerə əlavə etmək – kontekst menyunun Paste əmri; Ctrl+V düymələri

Obyekti silmək – kontekst menyunun Delete əmri; obyekt seçib Del düyməsini sıxmaq; obyekt seçib Ctrl+D düymələrini sıxmaq (hər 3 halda obyekt Səbətə düşür), Shift+Del sıxmaq (obyekt səbətə düşmədən silinir)

Obyektin qısayolunu yaratmaq – kontekst menyunun Create shortcut əmri ilə (bu halda qısayol obyektin olduğu yerdə yaradılır); obyekt mausun sağ düymə ilə sürüklədikdə açılan menyudan Create shortcut here əmr ilə

Obyektin adını dəyişmək – kontekst menyunun Rename əmri ilə; obyekt seçib F2 düyməsini sıxmaqla; obyektin adı üzərində fasilə ilə 2 dəfə mausun sol düyməsini sıxmaqla

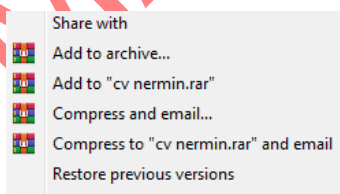
Obyektin xüsusiyyətlərinə baxmaq, atributunu dəyişmək – kontekst menyunun Properties əmri ilə.

Qeyd: Computer qovluğunun kontekst menyusundan kompüterin xüsusiyyətlərinə baxmaq olar.

Obyekti arxivləşdirmək – obyektin kontekst menyusundan Add to archive əmri ilə

Arxivləşdirilmiş sənədin açılması yerini təyin etmək – Extract here (olduğu yerdə arxivdən azad edir), Extract to (təyin edilmiş qovluqda arxivdən azad edir) əmrləri ilə

Xarici yaddaş qurğularına obyektin surətini göndərmək, İş masasında qısayolunu yaratmaq, arxivləşdirmək – Send to əmri ilə

Obyektin seçmə üsulları:

Bir obyekt seçmək – obyektin üzərində mausun sol düyməsini 1 dəfə kliklə

Bir – birindən məsafəli yerləşən obyektləri seçmək : Ctrl basılı halda saxlamaqla mausla seç

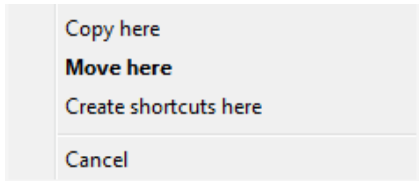
Yanaşı obyektləri seçmək : 1 – ci obyekt mausla seç, Shift düyməsini basılı saxlamaqla sonuncu obyekt seç

Yanaşı obyektləri seçmək: 1 – ci elementi seç, mausu basılı vəziyyətdə sonuncu obyektə kimi sürüklə (seçim düzbucaqlısı)

Bir – birindən ayrı yerləşən qrup elementlərini seçmək üçün bu üsullardan birlikdə istifadə edilir.

Obyektlərin mübadilə buferi olmadan yerdəyişməsi və köçürülməsi (Drag and Drop texnologiyası)

Obyektin mübadilə buferi olmadan yerini dəyişmək və sürətini almaq üçün mausdan istifadə edilir. Mausun sol düyməsi ilə tutub sürüldəkdə obyekt yerini dəyişir. əgər qovluqlar eyni məntiqi diskdədirsə, yerdəyişmə, fərqli məntiqi diskdədirsə, köçürmə əməliyyatı olacaq. Ctrl basılı ikən mausun sol düyməsi ilə tutub sürüldəkdə sürəti alınır. Mausun sağ düyməsilə sürüldəkdə isə seçim menyusu açılır: Copy here, move here, create shortcut here, cancel. Shift düyməsi basılı halda sürüklənsə fayl yeri dəyişər.

Mübadilə buferi

Windows 7 ƏS – də informasiya mübadiləsi üçün müxtəlif üsullar var. Bunlardan biri **mübadilə buferindən** istifadə etməklə obyektlərin **sürətinin çıxarılması və ya yerdəyişməsi** əməliyyatıdır. Digər üsul isə əlaqələrin yaradılması və ya **OLE** (Əlaqə və obyektlərin tətbiq edilməsi) texnologiyasından istifadə etməklə **bir tətbiqi program paketi obyektinin digərinə əlavə olunmasından** ibarətdir.

Obyektin sürətinin çıxarılması və ya yerinin dəyişdirilməsi zamanı müvəqqəti saxlandığı yer mübadilə buferi (Clipboard) adlanır. Mübadilə buferi **enerjidən asılıdır**.

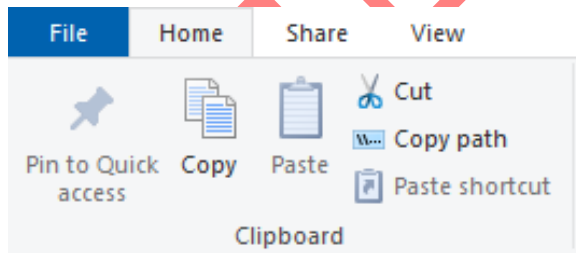
Mübadilə buferi əməlləri aşağıdakılardır:

Cut(CTRL+X) – obyektin mübadilə buferi vasitəsilə **yerini dəyişir**;

Copy(CTRL+C) – obyekti öz yerində saxlamaqla, **sürətini çıxarır**;

Paste(CTRL+V) – kəsilmiş və sürəti alınmış obyekti göstərilən yerə **əlavə edir**.

Bufer əməlləri həmçinin File Explorer pəncərəsinin **Home** menyusu daxilində yerləşən Clipboard əməlləri ilə də etmək olar:

Qeyd: Cut və Copy əməlləri **obyekt seçildikdə** aktiv olur. Paste əmri isə Cut və ya Copy əmri icra olunduqdan sonra aktivləşir. Cut əmrindən sonra obyekt solğun görünür. Paste əmri mübadilə buferi boş olduqda passiv olur (solğun rəngdə). Paste əmri Cut və Copy – dən sonra, Paste Shortcut əmri isə **yalnız** Copy əmrindən sonra aktiv olur. Mübadilə buferində yalnız **1 obyekt** yerləşə bilər. Copy əmrindən sonra obyekti mübadilə buferindən **silinənədək istənilən sayda** yapışdırmaq olar, Cut əmrindən sonra isə yalnız **1 dəfə**.

Windows 10 ƏS– də program və faylların axtarışı, (,?) maskalarından istifadə*

Fayl və qovluqları daha tez axtarmaq üçün axtarış sətirindən istifadə edilir.

Axtarış sətrində isə maska simvollarından istifadə edilir. Maskada qlobal simvollar (maskanın simvolları) istifadə etməklə faylın adı və ya genişlənməsi işarə olunur. Maska simvolları * və ? – dır. * işarəsi faylın adında və ya genişlənməsində ixtiyari sayda simvolu ifadə edir. ? isə ixtiyari bir simvolu ifadə edir.

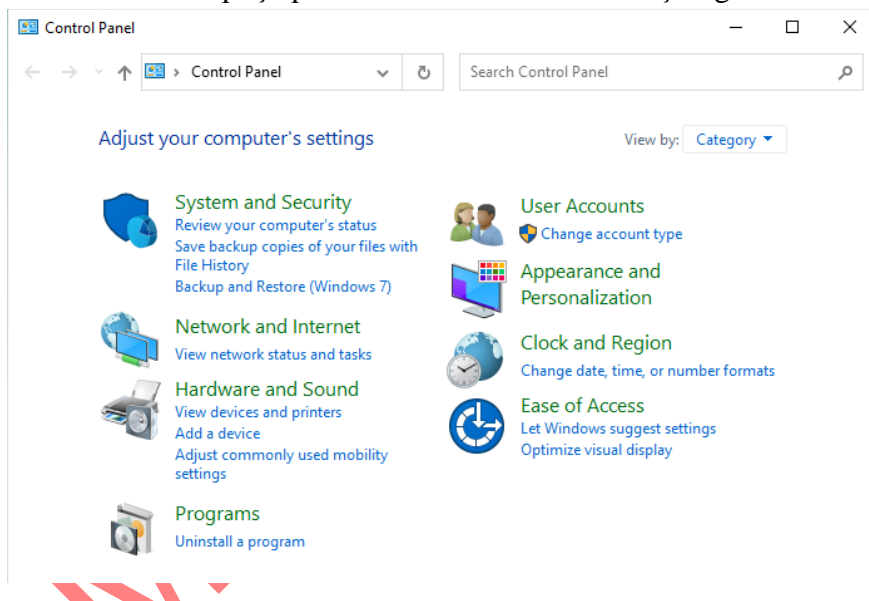
Windows 10 ƏS–də İdarəetmə Paneli (Control Panel) və onunla iş prinsipləri

Control Panel – kompüterə quraşdırılmış qurğu və proqramları sazlamaq üçün istifadə olunur. Control Panel pəncərəsini açmaq üçün aşağıdakı üsullardan biri istifadə oluna bilər:

- Control Panel qovluğu İş masasında yerləşirsə mausun sol düyməsi ilə üzərində ikiqat klikləmək
- Start/Windows System qovluğu daxilində Control Panel nişanı üzərində mausun sol düyməsini bir dəfə klikləmək
- Tapşırıq paneli üzərində axtarış sətrində “Control Panel” yazıb açılan elementi klikləmək.

Control Panel qovluğunun İş masasında görünüb – görünməməsi üçün İş masasının kontekst menyusundan Personalize/Themes/Desktop icon settings əmrindən istifadə olunur. Qeyd: Control Panel qovluğunun proqram ikonunu dəyişmək olmur.

Control Panel vasitəsilə: iş mühitinin şriftləri, qrafiki tərtibatın sazlanması, şəbəkə qoşulmalarının sazlanması, proqramların quraşdırılması və ləğv edilməsi, printer və başqa qurğuların quraşdırılması, qeydiyyat yazılarının sazlanması, ləğvi və ya yeni qeydiyyat yazılarının əlavə edilməsi, səsyazma və səsləndirmə prosesini tənzimləyən parametrlərin tənzimlənməsi, ədəd, pul vahidi, vaxt/tarix formatlarının, milli dil və saat qurşaqlarının tənzimlənməsi və s. işlər görülmə bilər.

System and security – buradan sistemin ehtiyat surətini almaq (Backup), faylları bərpa etmək (Restore), sistemi yeniləmək, RAM və CPU – nun işləmə sürətinə baxmaq, Firewall (təhlükəsizlik divarı) yoxlamaq və s. kimi təhlükəsizlik və sistem əməllərini icra etmək olar

Network and Internet – şəbəkə və İnternetlə bağlı bütün əməliyyatlar yerinə yetirilir (İnternetin statusuna baxmaq və ya onu dəyişdirmək, faylların ümumi istifadəyə verilməsi, şəbəkəyə kablensiz qurğuların əlavə edilməsi, lokal şəbəkənin sazlanması və s.)

Hardware and Sound - yeni qurğuların qoşulması, mövcud qurğuların silinməsi, sistem səslərinin dəyişdirilməsi, qurğuların parametrlərinin dəyişdirilməsi, qurğu drayverlərinin yenilənməsi, qurğu parametrlərinə baxış və s.

Programs – proqramların quraşdırılması və silinməsi, susmaya görə istifadə olunacaq proqramların seçilməsi, bəzi Gadgetlərin Windows xüsusiyyətlərinin silinməsi və s. **Proqramlar Control Panel/Programs/Uninstall program əmri ilə silindikdə Recycle Bin - ə düşür.**

User accounts and family safety – kompüterdə yeni istifadəçilərin yaradılması (qeydiyyat yazıları) və silinməsi, istifadəçilərə parolların verilməsi və silinməsi, istifadəçilərə müəyyən səlahiyyətlərin verilməsi, valideyn nəzarətlərinin yaradılması və s.

Appearance and Personalization – İş masasının görünüşü ilə bağlı əməliyyatlar (ekran temaları, ekran qoruyucuları, ekrandakı ikonların nizamlanması, qovluqların xüsusiyyətlərinin təyini, şriftlərin əlavə olunması və silinməsi və s.)

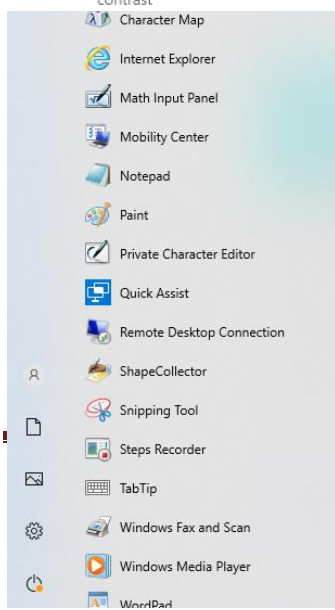
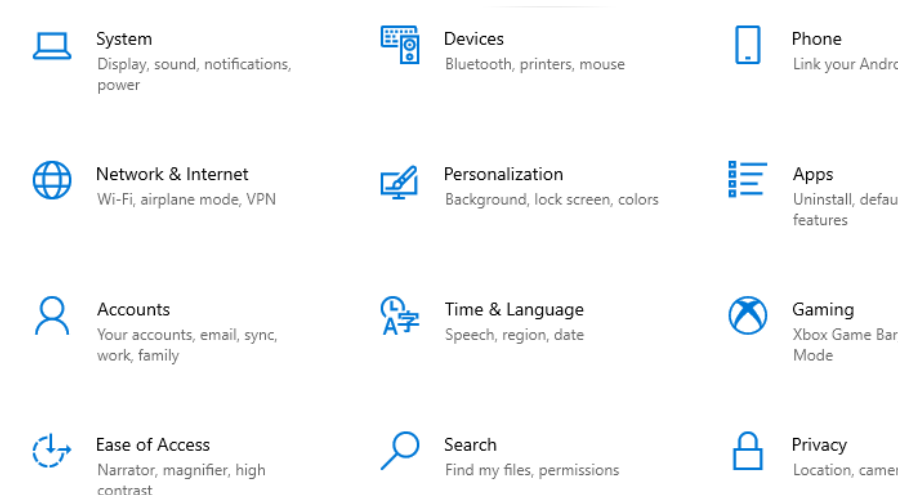
Clock, language and region – vaxt, tarix, vaxt zonalarının təyini və ya dəyişdirilməsi, klaviatura dilinin və ya sistemin əsas dilinin dəyişdirilməsi və s.

Easy of Access – məhdud imkanlı insanlar üçün kompüteri idarəetmə parametrlərinin dəyişdirilməsi

Control Panelin **3 görünüş rejimi** var: **Category, Large icons, Small icons**. Control Paneldə yerləşən əmrlər **hiperəlaqələr** şəklində olur. Lazımi əmri tapmaq üçün axtarış sətirindən də istifadə oluna bilər.

Windows 10 ƏS – də Control Panel və Settings tərkibcə bir – birinə oxşardır. Yadda saxlamaq lazımdır ki, Settings ümumi Windows üçün fərdiləşdirmə seçimlərini, Control Panel isə daha mürəkkəb parametrləri özündə əks etdirir. Daha sadə dildə desək, kompüterin görünüşünü, dili və s. istifadəçi üçün dəyişmək lazımdırsa Settings, hər hansı şəbəkə, təhlükəsizlik və s. əməliyyatlar icra olunmalıdırsa Control Panel seçilməlidir.

Settings pəncərəsi aşağıdakı əmrlərdən ibarətdir:

Windows 10 ƏS – də standart proqramlar (Windows Accessories)

Standart proqramlar kiçik ölçülü proqramlar olub, ƏS ilə birlikdə kompüterə yüklənir. Standart proqramlara daxil olmaq üçün Start/ Windows Accessories ardıcılığından istifadə olunur. Bu qovluqda aşağıdakı standart proqramlar yerləşir: Character map, İnternet Explorer, Math İntput Panel,

Mobility Center, Notepad, Paint, Private Character Editor, Quick Assist, Remote Desktop Connection, Shape Collector, Snipping tool, Steps recorder, TabTip, Windows Fax And Scan, Windows Media Player, Wordpad. Bu proqramlardan bəzilərinin təyinatı ilə tanış olaq:

Internet Explorer – brauzer, veb səhifələrə baxış proqramı

Math Input Panel (Riyazi daxiletmə paneli) – sadə riyazi ifadələrin mausla daxil edilməsini təmin edir

Mobility Center – ekran parlaqlığı, kompüterin səsi, batareya parametrləri və s. vacib parametrləri tənzimləmək üçün proqram

Notepad (Bloknot) – kiçik ölçülü mətn redaktoru, ASCİİ ilə işləyir və formatlaşma saxlamır, genişlənməsi .txt

Paint (Boyama) – sadə rastr qrafik redaktoru, genişlənməsi bmp

Snipping tool (Hissə aləti) – ekranın müəyyən bir hissəsinin təsvirini almaq və mübadilə buferinə göndərmək, genişlənməsi png

Quick Assist – uzaqdan bağlantı ilə başqasına kömək etmək və ya kömək almaq üçün istifadə olunan proqram

Remote Desktop Connection (Uzaq iş masası bağlantısı) – İnternet vasitəsilə kompüteri uzaqda olan kompüterlə əlaqələndirir, icazə verildikdə kompüterin fayllarından istifadə etməyə kömək edir.

Steps recorder – kompüterdə icra olunan əməliyyatların hər birini şəkil formatında yadda saxlayır.

Tabtip – sensor klaviatura

Windows Fax and Scan – kompüterə qoşulmuş faks və skaner qurğusunun idarə olunma xüsusiyyətlərini tənzimləyir

Windows Media Player – kompüterdə mövcud olan multimedia faylların nümayişi üçün

Wordpad - Notepad - ə nisbətən geniş imkanları olan mətn redaktoru, genişlənməsi rtf.